herpy

LEGUANER

Emerald Swift

Sceloporus malachiticus

Sceloporus malachiticus er en lille, kvik øgle fra de kølige bjergskove i Mellemamerika. Hannen er smaragdgrøn med blå bugpletter, hunnen brun med mørke pletter. Arten er dagaktiv, lever af insekter og klatrer såvel som løber på jorden. Den kræver et godt belyst terrarie med UVB, en varm solplads, fugtig luft og køligere nætter. Den føder levende unger og er svær at få til at falde til.

Familie: Phrynosomatidae Udgivet 17. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**15-25 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**3-5 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende, klippeboende og jordboende**
Biotop	**Bjergskov og klippeterræn**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**90 × 45 × 60 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-29 °C**
Hotspot	**33-37 °C**
Temperatur, nat	**16-20 °C**
Luftfugtighed	**60-80 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 3
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis eller 1 han med flere hunner**

AVL

Formering	**Levendefødende**
Kønsmoden	**12-18 mdr.**
Kuldstørrelse	**2-10 unger**
Drægtighed	**90-120 dage**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står hverken på CITES-listerne eller i EU's bilag A-D. Ingen leguaner eller andre arter i gruppen står på den danske liste over dyr, som private ikke må holde (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015), og arten er ikke på EU's liste over invasive arter.

Om arten

Sceloporus malachiticus er en lille til mellemstor øgle med kompakt krop, lange tæer og stive, kølede skæl, der giver et ru, tornet udseende. Hannen er skinnende grøn med blå pletter på bugen, undertiden med blå hale, og har en sort plet ved skulderen. Hunnen er brun med mørke pletter og mindre iøjnefaldende. Artsnavnet hentyder til hannens æblegrønne "tunika".

Voksne dyr bliver 15-25 cm lange med hale. Kroppen måler højst omkring 10 cm fra snude til kloak hos hannerne, og hunnerne er omkring 7 cm. Nyfødte unger er knap 3 cm fra snude til kloak.

Arten blev beskrevet i 1864 af Edward Drinker Cope. Den hører til gruppen omkring *Sceloporus formosus*, og farve og størrelse varierer med højden og bestanden.

Dyret er sky og kvikt og tåler håndtering dårligt. De fleste dyr i handlen er vildfangne, og arten opdrættes sjældent. Der findes kun lidt viden om pasningen, så flere tal i vejledningen bygger på klimaet i udbredelsesområdet.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Udbredelse og levested

Sceloporus malachiticus lever i Mellemamerika: i Guatemala, El Salvador, Nicaragua, Costa Rica og Panama. Arten findes i bjergene i 830-1.780 meters højde, hvor luften er køligere og fugtigere end i lavlandet. Typelokaliteten er højlandet i Costa Rica. Ældre angivelser fra Mexico, Belize og Honduras er ikke bekræftet og vises ikke på kortet.

> **Oprindelig udbredelse:** Guatemala, El Salvador, Nicaragua, Costa Rica og Panama.

LEVESTED

Sceloporus malachiticus lever i fugtig bjergskov og skovkanter. I de lavere højder holder den sig mest i træer og på træstammer, højere oppe mere på klipper og på jorden. Den er dagaktiv og venter på bytte fra en solbeskinnet gren eller sten.

Klimaet er mildt med kølige nætter. I omkring 900 meters højde ligger dagene på 28-30 °C og nætterne på omkring 19 °C hele året, og højere oppe er det køligere. Aktive dyr har en kropstemperatur på 29-33 °C, så de skal op i solen for at blive varme. Kosten er leddyr og lidt blade. Hunnerne føder levende unger.

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Sceloporus malachiticus*, og den bygger i høj grad på klimaet i bjergskovene. Et voksent dyr skal have et terrarie på mindst 90 × 45 × 60 cm (længde × bredde × højde). Større er bedre, for arten er livlig og bruger både jorden og grenene.

Bunden er et 10 cm tykt lag fugtholdende jord, fx kokosfiber blandet med havejord uden gødning, med et lag løv ovenpå, som holder på fugten, og som dyret kan grave i. Indret med flere skrå grene og kork i forskellige højder, flade sten som solplads og skjul på jorden samt tæt bladværk af levende eller kunstige planter. Terrariet skal være godt ventileret, så luften ikke bliver stillestående.

Fjern afføring dagligt, og skift bunden helt hver 3.-4. måned.

Læs mere: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Sceloporus malachiticus kommer fra køligere højder og skal ikke have de høje temperaturer, som ørkenarterne i slægten får. Luften skal være 24-29 °C om dagen. Solpladsen skal have omkring 35 °C på overfladen, målt med et infrarødt termometer. Brug en halogenspot over en gren eller sten, og undgå keramiske varmelegemer og varmemåtter.

Om natten skal temperaturen falde til 16-20 °C; tallet er et skøn ud fra klimaet i udbredelsesområdet. Varmelampen slukkes, og almindelig stuetemperatur passer som regel om natten. Terrariet må ikke være varmt hele døgnet.

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal være 60-80 %. Sprøjt planter og indretning morgen og aften, så der er dråber at drikke, og hold bunden fugtig, men ikke våd. Luften må gerne være fugtigst om natten, og terrariet skal tørre lidt op i løbet af dagen. Stil en lav skål med frisk vand, og skift vandet dagligt.

Luft, der står stille tæt på 100 % fugtighed, giver skimmel og luftvejsproblemer.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Sceloporus malachiticus er dagaktiv og soler sig midt på dagen, så den skal have UVB. Brug et T5 HO-rør (Ferguson-zone 3) i en reflektor over solpladsen. Solpladsen skal være det sted, der er tættest på røret, og afstanden afhænger af rørets styrke og af, om det sidder over net eller inde i terrariet. UVB går ikke gennem glas eller plastik. Skift røret efter producentens anvisning.

Supplér med en kraftig dagslyslampe på 6.500 K, som også hjælper levende planter. Lyset skal være tændt 11 timer om vinteren og 13 timer om sommeren og slukkes helt om natten.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Arten er insektæder, men æder også lidt blade. Giv levende insekter: fårekyllinger, kakerlakker, små græshopper, melorme, silkeorme og soldaterfluelarver, ikke større end dyrets hoved. Variér kosten, og fodr foderdyrene med næringsrigt foder det sidste døgn før fodring.

Unger fodres dagligt, voksne 3-4 gange om ugen med så meget, de kan æde. Pudr foderdyrene let med kalk ved de fleste fodringer, og giv et vitamintilskud med D3 hver 10.-14. dag til voksne og en gang om ugen til unger. Hold øje med vægten, for nyindkøbte dyr taber sig let.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Dyret er sky og kvikt og tåler håndtering dårligt, så håndtering holdes på et minimum. Tag aldrig fat i halen, for den kan knække af.

Hanner er territoriale og må ikke bo sammen. En han kan holdes med en eller flere hunner i et større terrarie med mange skjul, hvis dyrene skal yngle; ellers holdes de bedst hver for sig. Hannen viser sin blå bug med armbøjninger. Nyindkøbte dyr er svære at få til at falde til og skal have ro, varme, mange skjul og et rigt udbud af foder.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen er grøn med blå bugpletter og har tykkere halerod og større lårporer, hunnen er brun med mørke pletter. Dyrene bliver kønsmodne tidligt, ved 12-18 måneder.

PARRING

Avl i fangenskab er næsten ikke beskrevet. Sæt en hun sammen med en han, og skil dem, hvis han bider hende for hårdt. En kølig periode med kortere dage i vinterhalvåret passer til klimaet, men det er ikke dokumenteret, at den er nødvendig.

ÆGLÆGNING OG KULD

Arten er levendefødende. Hunnen føder 2-10 unger, i gennemsnit omkring 6, og store hunner får flest. Hvor mange kuld hun får om året, er ikke dokumenteret. Giv den drægtige hun rigeligt med føde og kalk og en varm solplads. Kontakt en dyrlæge, hvis hun presser uden resultat eller holder op med at æde.

INKUBATION

Der er ingen æg at udruge. Drægtighedens længde er ikke dokumenteret; 90-120 dage er et skøn. Hunnen skal have de samme temperaturer og samme solplads som ellers og rigeligt med føde og kalk. Hold hende alene i terrariet, når fødslen nærmer sig.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er knap 3 cm fra snude til kloak og klarer sig selv fra fødslen. Giv dem et lille, tæt beplantet terrarie med de samme temperaturer, UVB og solplads som de voksne. Fodr dagligt med små insekter, pudret med kalk. Skil hannerne ad, når de får farve.

Sundhed og typiske fejl

Vildfangne dyr har ofte mider og indvoldsparasitter, så nye dyr skal i karantæne og have afføringen undersøgt. Typiske problemer er:

- Afmagring hos nyindkøbte dyr. Selv dyr, der æder godt ved ankomsten, kan begynde at tabe sig, og når afmagringen først er i gang, er den svær at standse.
- Knoglesvind ved for lidt UVB og kalk.
- Luftvejsinfektion og skimmel ved stillestående, våd luft.
- Udtørring ved for tør luft og for lidt drikkevand.
- Overophedning, hvis terrariet er varmt hele døgnet.
- Tab af halen, hvis dyret holdes i halen.

Et sundt dyr er kvikt, har klare øjne og en fyldig hale. Levetiden er ikke sikkert dokumenteret, men er kort, op til omkring 5 år. Et dyr, der taber sig, ikke æder eller trækker vejret med åben mund, skal til en dyrlæge med erfaring i krybdyr.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.